Все це передбачає складання викладачем орієнтовного плану, добір можливих форм, раціональних прийомів роботи з навчальним матеріалом на засадах індивідуального підходу до курсанта. Необхідно враховувати форми роботи, які можуть бути використані курсантами самостійно. До них відносяться:

1) завдання на розвинення культури читання та слухання (аудіювання, застосування різних видів читання) ;
2) відпрацювання стислого і найбільш раціонального запису (план, тези, анотація, реферат, рецензія);
3) загальне запам'ятовування (лексичний мінімум, граматичні структури, кроткий зміст тексту);
4) загальний пошук інформації в інтернеті;
5) презентація інформації;
6) підбір відео сюжетів до тем за планом;
7) підготовка до заліків, іспитів;
8) виконання тренувальних тестів в системах «Moodle», «Lingva Skills».

Прямий контроль з боку викладача зводиться до мінімума при виконанні самостійної та індивідуальної діяльності курсантів. Перевага надається консультативній та рекомендаційній роботі

Декусар Г. Г.
старший викладач
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ПРОБЛЕМА ЗАПОЗИЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ СЛІВ У НОРМАТИВНО-ПРАВОВІЙ ЛЕКСИЦІ

Ця робота присвячена актуальній проблемі сучасності – запозиченню іноземних слів. Особлива увага приділяється запозиченню у сфері юриспруденції, зокрема, в нормативно-правовій складовій професійної юридичної діяльності. Питання допустимості запозичення доцільно розглянути на прикладі латинської мови як першоджерела правової термінології.

Мовне запозичення – природне явище для всіх мов світу. Запозичення зумовлено великою кількістю причин, які можна розділити на дві категорії: мовні, наприклад: позначення нового поняття / конкретизація вже існуючого і немовні, наприклад: галузеві зв'язки між носіями мови.

Лексика розвивається особливо динамічно, оскільки формується переважно під впливом зовнішнього фактору – взаємодії між її носіями. На сучасному етапі розвитку української мови, яка наповнена і переповнена іншомовними поняттями. Ми оперуємо ними настільки вільно, що навіть не замислюємося про їх походження. Юриспруденція обрала переважним джерелом запозичення латинську мову – мову римського права, що

відрізняється точністю, лаконічністю, ясністю. Латинська мова зіграла чималу роль в збагаченні української лексики (в тому числі і термінології), пов'язаної переважно зі сферою науково-технічної та суспільно-політичного життя. Саме тому більшість сучасних законодавчих систем, в тому числі й українська, сміливо оперують латинськими термінами. Наприклад, «корупція» – термін, що має латинське коріння, досить часто використовується в ЗМІ, науковій літературі, на форумах і конференціях, а також у спеціальному федеральному законі, що забезпечує протидію позначеному явищу.

Інтеграція світової спільноти вимагає створення універсальної міжнародної бази юридичної термінології. Але сучасна юридична мова не тільки зберегла тенденцію запозичення, але і збільшила його обсяги. У свою чергу, це призвело до невиправданого використання іншомовного терміна за умови існування еквівалентного українського. У зв'язку з цим, до діючих в Україні законів виникло безліч претензій стилістичного і термінологічного характеру. Особливу увагу слід приділяти мові законодавства. Законодавча діяльність набуває вирішального значення для політиків і суспільства. У гонитві за солідністю і науковістю тексту, законодавець нехтує, перш за все, чистотою, точністю і зрозумілістю мовлення – обов'язковими вимогами, що пред'являються як до письмової форми, так і до усного мовлення. Наприклад, традиційні для цивільного права і цивільного кодексу слова «акцепт» і «оферта» мають латинську етимологію. Законодавець в перших статтях розділу, що містить дані терміни, дає легальне тлумачення цих латинізмів, але застосування їх в наступних статтях створює труднощі для його сприйняття. Мова є головним інструментом соціального управління, тому закон повинен бути адресований, перш за все, тим, хто повинен його виконувати, а значить, текст повинен бути орієнтований на широке коло людей, більшість з яких не має юридичної освіти [3]. Це аж ніяк не говорить про необхідність уподібнення тексту закону побутовому або жаргонному стилю. Текст закону - специфічний текст, який при всій своїй офіційності, науковості і строгості повинен бути настільки простий і прозорий, щоб бути зрозумілим його безпосередньому адресатові - громадянину. Причина проста - якщо зміст розпорядження людині не зрозуміло, він не зможе його виконувати, а це, в свою чергу, веде не тільки до знецінення його законодавчого значення, а й до деформації особистості, що тягне за собою вчинення аморальних і протиправних дій.

Звичайно, не можна сказати, що лінгвістичні вимоги до нормативних документів залишені без регламентування. 16 липня 2019 року на Україні був прийнятий закон №5670-д «Про забезпечення Функціонування української мови як державної», який вносить деяку ясність в питання необхідності використання іншомовної термінології: «При використанні української мови як державної мови України не допускається використання слів і виразів, які не відповідають нормам сучасної української літературної мови, за винятком іноземних слів, що не мають загальновживаних аналогів в українській мові» [4]. Виходячи з буквального тлумачення цієї частини статті, можна зробити

висновок про те, що іншомовні терміни в нормативних текстах доречні тільки в разі відсутності аналога в українській мові. Дана норма покликана обмежити недоцільне використання іншомовних термінів. Але аналіз законодавчого матеріалу показує, що дане розпорядження не завжди виконується, незважаючи на федеральний рівень даного закону. Наприклад, трудове законодавство відмовилося від застосування такого латинського терміна, як «контракт» і замінило його на «трудовий договір», який не тільки не поступається латинської еквіваленту за смисловим змістовності, але і є більш вдалим і точним в даному випадку. Однак при оформленні службових відносин застосовується поняття «службовий контракт». Отже, не всі нормативно-правові акти приведені в єдність і виключили термін «контракт» у разі його синонімічності з терміном «договір» [1].

Надмірне вживання іншомовної термінології стало нагальною проблемою для українського законодавства, тому необхідно не тільки коригувати вже існуючі закони, але і не допускати помилок в нових законодавчих текстах. Латинська – першоджерело сучасної юридичної мови. Латинізми настільки актуальні і необхідні вітчизняній юридичній мові, що відмовитися від запозичення з неї термінів повністю неможливо, але слід відповідально ставитися до їх використання. Звісно ж, що латинська лексика збагатила юридичну мову тими термінами, які невідомі української мови, але вони необхідні в умовах цивілізації, що динамічно розвивається [2].

Необгрунтоване використання латинізмів призводить до захаращення і ускладнення тексту, що негативно позначається на його розумінні не тільки простими громадянами, а й професіоналами. Тому законодавець повинен: по-перше, критично оцінювати необхідність введення в оборот іноземного терміна, віддаючи пріоритет україномовному терміну; по-друге, одноманітно і точно тлумачити введене в ужиток поняття, загальноприйняте значення якого не повинно суперечити законодавчому.

Тлумачення і конкретизація є найбільш універсальними способами розкриття змісту права, однак процес «очищення» законодавчих текстів від надміру спожитих латинських термінів не такий простий, яким може здатися. Для того щоб провести якісну перевірку всього обсягу законодавчого матеріалу і дати професійну оцінку його лінгвістичної наповненості, законодавцю необхідно забезпечити кваліфіковану лінгвістичну допомогу. Якісне вирішення проблеми криється тільки в продуктивній співпраці лінгвістів та юристів. Тільки в єдності знань фахівців даних галузей науки можна знайти рішення проблеми.

Література

1. Гаврилова Ю.А. Толкование, конкретизация и смысл права: проблема корреляции понятий. Северокавказский юридический вестник, 2012, №4, с.19
2. 38 Электронный вестник Ростовского социально-экономического института. Выпуск № 2 (апрель - июнь) 2016

2. Мішина Н.В. Доктринальні детермінанти державної політики. Державне і муніципальне управління. Вчені записки СКАГС 2010, №3, с.98

3. Павлова Л.Г. Мовний імідж державного і муніципального службовця. Вчені записки СКАГС 2010, №1, с.674.

4. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/ldoc2.nsf

Євсєєва Г. П.
доктор наук з державного управління
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

МОВНА ОСВІТА ІНОЗЕМЦІВ В УКРАЇНІ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ОБГРУНТУВАННЯ

Інтеграція та глобалізація інформаційних і культурних процесів в Україні зумовлюють потреби модернізації освітньої системи за всіма напрямами, що вимагає розробки концептуальних засад у кожному з них. Адже Україна сьогодні на світовій арені стає все частіше суб'єктом політичних процесів. Відкритість українського суспільства, можливість його громадян вільно подорожувати, брати участь у міжнародних мистецьких конкурсах, фестивалях, спортивних турнірах, а також збільшення кількості туристів з-за кордону посилили зацікавленість до вивчення української мови як іноземної. Українська мова стає все популярнішою серед європейців. Такі дані наводить Рада Європи з нагоди Європейського дня мов, який відзначають 26 вересня. «Примітно, що українською мовою говорить більше людей, ніж польською. Також рівно стільки ж – тобто 45 млн осіб, говорять іспанською», - говориться в документі Ради Європи [11]. Саме з цих причин, як нам здається, навчання іноземних студентів є одним із таких напрямів, важливим чинником становлення української держави як рівноправного партнера у створенні світового освітнього простору. Спробуємо проаналізувати нормативно-правові документи супроводу цього важливого питання для України.

Відповідно до ухваленої Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року одним із пріоритетних завдань міжнародного партнерства у сфері освіти є «навчання іноземців та осіб без громадянства у вищих і професійно-технічних навчальних закладах України» [10]. Чинний на сьогодні Закон України про вищу освіту у статті 68 основними видами зовнішньоекономічної діяльності вищого навчального закладу з-поміж інших називає «провадження освітньої діяльності, пов'язаної з навчанням іноземних студентів, а також підготовку наукових кадрів для іноземних держав». У вже згадуваній Національній стратегії розвитку освіти в Україні серед досягнень відзначено оновлення системи «мовної освіти, що забезпечує